Lieta Nr.C27192410

SKC-108/2015

SPRIEDUMS

Rīgā 2015.gada 18.septembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente I.Garda

tiesnesis A.Keišs

tiesnese M.Zāģere

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar atbildētājas SIA „PrivatLīzings" kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 5.oktobra spriedumu /pers. B/ prasībā pret SIA „PrivatLīzings", ar trešo personu maksātnespējīgo SIA „Locs & Ko", par galvojuma līgumu atzīšanu par izpildītiem un SIA „PrivatLīzings" pretprasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA „PrivatLīzings" (pirms nosaukuma maiņas – SIA „Paritate Līzings") kā līzinga devēja un SIA „Locs & Ko", kuras vārdā rīkojās valdes loceklis /pers. B/, kā līzinga ņēmēja noslēdza septiņus finanšu līzinga līgumus, proti:

1) 2006.gada 4.septembrī noslēdza līgumu Nr.01090604BRI, Nr.01090605BRI un Nr. Nr.01090606BRI, ar kuriem līzinga devēja apņēmās nopirkt trīs puspiekabes KRONE, šasijas Nr.WKESDP27061283826, Nr.WKESDP27061283827 un Nr.WKESDP27061283828, katru par 27730 EUR un nodot tās līzinga ņēmējas turējumā un lietošanā, bet līzinga ņēmēja apņēmās līdz 2010.gada 1.septembrim (48 mēnešu laikā) pakāpeniski izpirkt minētos līzinga objektus, veicot attiecīgus maksājumus saskaņā ar grafiku (*lietas 1.sējuma 16.-24., 34.-51., 120.-132., 140.-152., 167.-179.lpp.*);

2) 2006.gada 10.novembrī noslēdza līgumu Nr.10110605BRI un Nr.10110606BRI, ar kuriem līzinga devēja apņēmās nopirkt divas puspiekabes KRONE, šasijas Nr.WKESDP27061283830 un Nr.WKESDP27061283834, katru par 27730 EUR un nodot tās līzinga ņēmējas turējumā un lietošanā, bet līzinga ņēmēja apņēmās līdz 2010.gada 10.novembrim (48 mēnešu laikā) pakāpeniski izpirkt minētos līzinga objektus, veicot attiecīgus maksājumus saskaņā ar grafiku (*lietas 1.sējuma 25.-33., 52.-60., 195.-207., 214.-226.lpp.*);

3) 2006.gada 23.novembrī noslēdza līgumu Nr.23110603BRI un Nr.23110604BRI, ar kuriem līzinga devēja apņēmās nopirkt divas puspiekabes KRONE, šasijas Nr.WKESDP27061283833 un Nr.WKESDP27061283829, katru par 27730 EUR un nodot tās līzinga ņēmējas turējumā un lietošanā, bet līzinga ņēmēja apņēmās līdz 2010.gada 23.novembrim (48 mēnešu laikā) pakāpeniski izpirkt minētos līzinga objektus, veicot attiecīgus maksājumus saskaņā ar grafiku (*lietas 1.sējuma 7.-15., 61.-69.lpp., 2.sējuma 4.-16., 33.-45.lpp.*).

Pēc minēto finanšu līzinga līgumu noslēgšanas, SIA „PrivatLīzings" nopirka septiņas puspiekabes KRONE, kuras pēc tam nodeva SIA „Locs & Ko" lietošanā un valdījumā (*lietas 1.sējuma 153.-155., 180.-182., 208.-209., 227.-229.lpp., 2.sējuma 17.-18., 46.-48.lpp.*).

[2] Katra iepriekš šā sprieduma 1.punktā minētā finanšu līzinga līguma saistību izpilde tika pastiprināta ar galvojumu, proti, SIA „PrivatLīzings" kā kreditors un /pers. B/ kā galvinieks noslēdza attiecīgi galvojuma līgumu Nr.01090604BRI/G1, Nr.01090605BRI/G1, Nr.01090606BRI/G1, Nr.10110605BRI/G1, Nr.10110606BRI/G1, Nr.23110603BRI/G1 un Nr.23110604BRI/G1, ar kuriem galvinieks uzņēmās atbildību kā pats parādnieks (*lietas 1.sējuma 156.-157., 183.-184., 210.-211., 230.-231.lpp., 2.sējuma 20.-21., 49.-50.lpp.*).

[3] Ar likumīgā spēkā stājušos Daugavpils tiesas 2010.gada 18.janvāra spriedumu pasludināts SIA „Locs & Ko" maksātnespējas process, nosakot par maksātnespējas iestāšanās dienu 2009.gada 2.decembri.

Daugavpils tiesa ar 2014.gada 20.februāra lēmumu izbeigusi SIA „Locs & Ko" maksātnespējas procesu. Pamatojoties uz minēto lēmumu, SIA „Locs & Ko" 2014.gada 10.martā izslēgta no Komercreģistra.

[4] /pers. B/ 2010.gada 7.jūlijā cēlis tiesā prasību pret SIA „PrivatLīzings" par galvojuma līgumu atzīšanu par izpildītiem.

Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

[4.1] Starp atbildētāju un trešo personu SIA „Locs & Ko" 2006.gadā tika noslēgti septiņi finanšu līzinga līgumi. Atbilstoši minēto līgumu noteikumiem atbildētāja nopirka un nodeva lietošanā trešajai personai septiņas puspiekabes. Savukārt trešā persona apņēmās izpirkt līzingā iegādātās puspiekabes 48 mēnešu laikā, veicot attiecīgus ikmēneša maksājumus. Vienlaikus starp atbildētāju un prasītāju tika noslēgti septiņi galvojuma līgumi, ar kuriem prasītājs apņēmās atbildēt par trešās personas saistībām atbilstoši finanšu līzinga līgumu noteikumiem.

[4.2] Atbildētāja ar 2010.gada 27.maijā un 2010.gada 17.jūnijā sastādītām pretenzijām paziņojusi prasītājam par pienākumu samaksāt parādu, kas izveidojies trešās personas saistību nepildīšanas dēļ. Prasītājs uzskata, ka viņam kā galviniekam nav jāatbild par trešās personas saistībām, jo atbildētāja ir vienpusēji izbeigusi finanšu līzinga līgumus, bet trešā persona atdevusi tās turējumā esošās puspiekabes atbildētājai. Tas nozīmē, ka galvenās saistības ir dzēstas, tādēļ galvojuma līgumi atzīstami par izpildītiem.

[4.3] Turklāt saskaņā ar Civillikuma 1710. un 1712.pantu galvojums uzskatāms par izbeigtu, jo ar Daugavpils tiesas 2010.gada 18.janvāra spriedumu pasludināts trešās personas SIA „Locs & Ko" maksātnespējas process.

[4.4] Prasība pamatota ar Civillikuma 1710.-1712.pantu.

[5] Atbildētāja SIA „PrivatLīzings" 2011.gada 2.februārī cēlusi tiesā pretprasību pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Pretprasībā norādīti šādi apstākļi.

[5.1] Finanšu līzinga līgumu 10.2., 10.2.4.1., 10.3. un 10.5.punkts paredz līzinga devējai tiesības vienpusēji izbeigt līgumus pirms termiņa, ja līzinga ņēmējs 14 dienu laikā pēc kārtējā samaksas termiņa beigām nav veicis attiecīgo maksājumu pilnīgi vai daļēji. SIA „Locs & Ko" pārtrauca pildīt saistības, tādēļ atbildētāja 2009.gada 30.jūlijā nosūtīja paziņojumu par izveidojušos parādu pēc noslēgtajiem

pirmajiem pieciem finanšu līzinga līgumiem, pieprasot veikt parāda samaksu līdz 2009.gada 7.augustam, un vienlaikus informēja par vienpusēju atkāpšanos no šiem līgumiem saistību neizpildīšanas gadījumā. Tomēr SIA „Locs & Ko" parādu nesamaksāja, tādēļ atbildētāja ar 2009.gada 8.augustu izbeidza pirmos piecus līgumus pirms termiņa.

Tāpat atbildētāja 2009.gada 20.augustā nosūtīja SIA „Locs & Ko" paziņojumu par vienpusēju atkāpšanos no noslēgtajiem pēdējiem diviem līzinga līgumiem gadījumā, ja līdz 2009.gada 28.augustam netiks samaksāts parāds. Tā kā SIA „Locs & Ko" nesamaksāja parādu, atbildētāja ar 2009.gada 29.augustu izbeidza arī atlikušos divus līgumus pirms termiņa.

[5.2] Pēc finanšu līzinga līgumu pirmstermiņa izbeigšanas, SIA „Locs & Ko" tikai daļēji izpildīja pienākumu atdot līzinga objektus: atdeva piecas puspiekabes, bet atlikušās divas, tas ir, atbilstoši 2006.gada 4.septembrī noslēgtajam līgumam Nr.01090604BRI iegādāto puspiekabi KRONE, šasijas Nr.WKESDP27061283826, un 2006.gada 10.novembrī noslēgtajam līgumam Nr.10110605BRI iegādāto puspiekabi KRONE, šasijas Nr.WKESDP27061283830, neatdeva.

Atpakaļ saņemtās piecas puspiekabes 2010.gada 18.februārī tika pārdotas par ātrās realizācijas vērtību, tādēļ no iegūtajiem līdzekļiem tika segta tikai daļa no līzinga ņēmējas parādsaistībām. Turklāt SIA „PrivatLīzings" radās vēl papildus izdevumi sakarā ar piecu puspiekabju pārņemšanu valdījumā, transportēšanu, vērtēšanu, maksājumiem par CSDD sniegtiem pakalpojumiem.

Līdz ar to līzinga ņēmējai uz 2010.gada 8.oktobri izveidojās parāds kopsummā 30752,66 Ls, kuru veido pamatparāds 30068,75 Ls, nesamaksātie procenti 165,75 Ls par līzinga objektu lietošanu, līgumsods un nokavējuma procenti 518,16 Ls.

[5.3] Noslēdzot galvojuma līgumus, /pers. B/ kā galvinieks uzņēmās pienākumu pilnībā „kā pats Līzinga ņēmējs" atbildēt par SIA „Locs & Ko" saistībām, kas izriet no visiem septiņiem finanšu līzinga līgumiem. SIA „Locs & Ko" pasludinātais maksātnespējas process, pretēji prasības pieteikumā norādītajam, nevar būt pamats galvinieka atbrīvošanai no saistību izpildes. Gluži pretēji, konkrētajā gadījumā galviniekam iestājas pienākums samaksāt līzinga devējai nesegto parādu 30752,66 Ls.

[5.4] Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1670., 1671., 1692., 1696., 1698., 1702., 1716., 1717., 1720., 1722., 1753., 1756., 1765., 1793., 1828. un 2021.pantu.

[6] Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2011.gada 28.aprīļa spriedumu prasība noraidīta, bet pretprasība apmierināta, piedzenot no /pers. B/ par labu SIA „PrivatLīzings" pamatparādu 30068,75 Ls, nesamaksātos procentus 165,75 Ls par līzinga objektu lietošanu, līgumsodu un nokavējuma procentus 518,16 Ls, tiesāšanās izdevumus 600,83 Ls. Vienlaikus SIA „PrivatLīzings" noteiktas tiesības par laiku

līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no piespriestās summas.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Nav strīda, ka starp atbildētāju un trešo personu SIA „Locs & Ko" tika noslēgti septiņi finanšu līzinga līgumi. No minētajiem līgumiem izrietošo saistību izpilde pastiprināta ar galvojumu, jo starp atbildētāju kā kreditori un prasītāju kā galvinieku noslēgti attiecīgi septiņi galvojuma līgumi, ar kuriem prasītājs uzņēmās kā pats parādnieks atbildēt par visām SIA „Locs & Ko" saistībām.

Līzinga devēja 2010.gada 27.maijā sastādītajā pretenzijā Nr.1-10/4003 darīja zināmu galviniekam par visu septiņu finanšu līzinga līgumu izbeigšanu pirms termiņa, kā arī par līzinga ņēmējas neizpildīto saistību apmēru un termiņu parādsaistību nokārtošanai. Tomēr galvinieks pretēji galvojuma līgumos noteiktajam saistības neizpildīja.

[6.2] Nav pamatoti prasītāja apgalvojumi, ka galvojums izbeidzies, jo ar Daugavpils tiesas 2010.gada 18.janvāra spriedumu pasludināts galvenās parādnieces SIA „Locs & Ko" maksātnespējas process. Gluži pretēji, galvenās parādnieces finansiālās problēmas neatbrīvo galvinieku no pienākuma izpildīt saistības un samaksāt atlikušo parādu. Konkrētajā gadījumā parādsaistības pilnībā nav segtas, tādēļ arī galvojums saskaņā ar Civillikuma 1770.pantu neizbeidzas. Tāpat prasītājs kļūdaini uzskata sevi par patērētāju, jo viņš apņēmies atbildēt par juridiskas personas saistībām.

[6.3] Neviens no galvojuma līgumiem nav apstrīdēts. Tā kā galvinieks nav izpildījis galvojuma līgumos uzņemtās saistības, no prasītāja par labu atbildētājai saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu piedzenams atlikušais parāds.

[7] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītāja apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2012.gada 5.oktobra spriedumu prasību apmierinājusi un atzinusi par izpildītiem noslēgtos septiņus galvojuma līgumus, bet pretprasību noraidījusi.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Atbilstoši starp pusēm noslēgto galvojuma līgumu 3.2.punktam, ja kādā no līzinga līgumā noteiktajiem termiņiem parādnieks nesamaksā kreditoram kādu no maksājumiem vai tā daļu, kreditors apņemas paziņot par to galviniekam.

Atbildētāja tikai 2010.gada 27.maijā sastādītajā pretenzijā Nr.1.-10./4003 pirmo reizi informējusi prasītāju par MSIA „Locs & Ko" neizpildītajām saistībām. Tajā brīdī visi līzinga objekti jau bija pārdoti.

Atbildētāja nav ievērojusi galvojuma līgumu 3.2.punktā noteikto paziņošanas pienākumu, pārkāpjot

prasītāja tiesības tikt informētam par galvenā parādnieka saistību nepildīšanu. Nepaziņojot prasītājam par galvenā parādnieka kavētajiem maksājumiem, atbildētāja nav devusi iespēju prasītājam kā galviniekam pienācīgi sagatavoties iespējai, ka viņam būs jāatbild kā pašam parādniekam par neizpildītajām saistībām, un savlaicīgi izpildīt galvinieka saistības. Ņemot vērā, ka prasītājs uzņēmies kā pats parādnieks atbildēt par galvenā parādnieka saistībām, viņam ir tiesības tikt informētam par parāda apmēru, lai veiktu darbības, kas to mazinātu vai dzēstu.

[7.2] Civillikuma 1.pants noteic, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Nepaziņojot prasītājam par vēršanos pret galveno parādnieku, lai piedzītu parādu, proti, par finanšu līzinga līgumu pirmstermiņa izbeigšanu, līzinga objektu izņemšanu un pārdošanu, atbildētāja rīkojusies nolaidīgi un negodprātīgi. Tā kā atbildētāja nav izpildījusi galvojuma līgumos apsolīto paziņot galviniekam par izveidojušos parādu, tas ir, neizlietoja savas tiesības un pienākumus labā ticībā, prasība apmierināma, bet pretprasība noraidāma.

[8] Par minēto spriedumu atbildētāja iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūgusi spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[8.1] Apelācijas instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 190.panta pirmo daļu un 193.panta piekto daļu, jo sprieduma motīvu daļā nav norādījusi normatīvos aktus, pēc kuriem tā vadījusies, atzīstot galvojuma līgumos uzņemtās saistības par izpildītām. Tāpat nav saprotams, uz kādiem pierādījumiem balstoties, šāds tiesas secinājums izdarīts.

Civillietu tiesas kolēģija nepareizi piemērojusi Civillikuma 1587.pantu, jo minēto tiesību normu kopsakarā ar Civillikuma 1.pantu kļūdaini attiecinājusi vienīgi uz galvojuma līgumu 3.2.punktā iekļauto kreditora apņemšanos nekavējoties paziņot galviniekam par to, ka parādnieks nepilda saistības, proti, finanšu līzinga līgumos noteiktajos termiņos nav veicis kādu no maksājumiem. Tajā pašā laikā tiesa vispār nav apsvērusi, vai atbilstoši konstatētajiem lietas apstākļiem neiestājas galvinieka pienākums galvenā parādnieka vietā samaksāt atlikušo parādu.

[8.2] Apelācijas instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 97.pantu par pierādījumu novērtēšanu. Balstīdamās uz prasītāja apgalvojumu par tiesību saņemt informāciju pārkāpumu, Civillietu tiesas kolēģija ignorējusi apstākli, ka visiem, tostarp prasītājam, ir publiski pieejamas Maksātnespējas reģistrā iekļautās ziņas. Tas nozīmē, ka prasītājs nevar aizbildināties, ka nezināja par galvenās parādnieces kavētiem maksājumiem un tādēļ nevarēja sagatavoties saistību pildīšanai. Turklāt no sprieduma argumentācijas nav saprotams, kādā veidā galvinieka nekavējoša neinformēšana par galvenās

parādnieces saistību nepildīšanu var ietekmēt galvinieka uzņemto pienākumu samaksāt parādu.

Tāpat spriedumā nav dots vērtējums atbildētājas iesniegtajiem pierādījumiem, tajā trūkst izdarīto secinājumu pamatojuma, kā arī nav norādīts, kādēļ tiesa vieniem pierādījumiem devusi priekšroku salīdzinājumā ar citiem pierādījumiem un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem. Faktiski strīds netika izšķirts pēc būtības. Turklāt apelācijas instances tiesa nav motivējusi attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

[9] Paskaidrojumus sakarā ar kasācijas sūdzību prasītājs nav iesniedzis.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka pārsūdzētais spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[11] Civilprocesa likuma 97.panta trešā daļa un 193.panta piektā daļa nosaka tiesas pienākumu sprieduma motīvu daļā norādīt lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi, tāpat arī normatīvos aktus, pēc kuriem tiesa vadījusies, un konstatēto lietas apstākļu juridisko novērtējumu. Savukārt Civilprocesa likuma 189.panta trešā daļa un 190.pants noteic, ka tiesas spriedumam ir jābūt likumīgam un pamatotam.

Civillietu departaments, piekrītot kasācijas sūdzībā paustajam viedoklim, uzskata, ka pārbaudāmais spriedums neatbilst minēto tiesību normu prasībām, jo tajā trūkst izdarīto secinājumu pamatojuma, tāpat tiesa nav norādījusi, kādēļ tā vieniem pierādījumiem devusi priekšroku salīdzinājumā ar citiem pierādījumiem un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem.

[11.1] Lietā pastāv strīds par galvinieka atbildības pienākumu kreditoram, kad galvenais parādnieks nonācis maksātnespējas situācijā un ar viņu pirms termiņa izbeigti finanšu līzinga līgumi.

Apmierinādama prasību, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka galvojums beidzis pastāvēt, proti, galvojuma līgumi uzskatāmi par izpildītiem. Šādu secinājumu Civillietu tiesas kolēģija, atsaucoties uz Civillikuma 1. un 1587.pantu, balstījusi uz apstākli, ka atbildētāja pretēji galvojuma līguma 3.2.punktā noteiktajam pārkāpusi galvinieka tiesības saņemt informāciju par galvenā parādnieka kavētiem maksājumiem (rīkojusies nolaidīgi un negopdprātīgi), kas savukārt liedzis iespēju galviniekam pienācīgi sagatavoties iespējai, ka viņam būs jāatbild kā pašam parādniekam par neizpildītajām saistībām, un

savlaicīgi izpildīt galvinieka saistības.

Jāpiekrīt kasācijas sūdzībā izteiktajam viedoklim, ka galvinieka nekavējoša neinformēšana par līzinga devējas izmantotajām tiesībām vienpusēji atkāpties no finanšu līzinga līgumiem, sekojoša līzinga objektu izņemšanu un pārdošanu, pati par sevi nevar būt pamats šādam atzinumam, jo tas ir pretrunā ar galvojuma mērķi.

[11.2] Civillikuma 1692.pantā galvojums definēts kā ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-86, iztulkojot minēto tiesību normu, atzinis, ka galvojuma mērķis ir atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, respektīvi - izpildīt to viņa vietā, turklāt šāds pienākums izriet nepastarpināti no galvojuma līguma - galvojot par parādnieka saistībām, galvinieks uzņemas risku atbildēt kreditoram par parādnieka saistībām arī tad, ja pēdējais nonāktu finansiālās grūtībās. Tas nozīmē, ka galvinieka atbildības pienākums kreditoram par tāda parādnieka, kas nonācis maksātnespējas situācijā, saistībām tieši atbilst galvojuma mērķim. Turpretī galvinieka atsvabināšana no pienākuma atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistībām tikai tā iemesla dēļ, ka parādnieka sliktais finansiālais stāvoklis to novedis līdz maksātnespējai, ir pretrunā ar galvojuma mērķi.

Svarīgi, ņemot vērā galvojuma kā saistību pastiprināšanas veida būtību, lai kreditora prasījuma brīdī parādniekam pastāvētu kaut kāda saistība, tā kā galvojums ir ar līgumu uzņemta akcesora jeb papildu saistība, kura atkarīga no galvenās saistības. Galvojuma akcesoritātes princips *ekspresis verbis* nostiprināts Civillikuma 1694.pantā, nosakot, ka galvojumam ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds. Tas nozīmē, ka galvojuma rašanās, apmērs, pastāvēšana un izbeigšanās ir atkarīga no galvenās saistības pastāvēšanas.

Galvojuma izbeigšanās ir regulēta Civillikuma 1710.-1715.pantā. Atbilstoši Civillikuma 1710.pantam galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Juridiskajā literatūrā atzīts, ka pie tādām darbībām (notikumiem, darījumiem) pieder saistības izpildījums, pretēju prasījumu ieskaits, prasījuma un parāda sakritums, pārjaunojums, izlīgums, atcēlējlīgums, tiesas spriedums, noilgums (*sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 114.lpp.*). Savukārt parādnieka - komercsabiedrības izbeigšanās sakarā ar tās izslēgšanu no komercreģistra, pabeidzot maksātnespējas procesu, kā norādījis Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-86, nav uzskatāma par notikumu, kas sakaņā ar Civillikuma 1712.pantu izbeidz galvojumu. Gluži pretēji, galvojums no papildu saistības pārtop par patstāvīgu saistību, vienlaikus arī kreditora prasījums pret galvinieku no galvenajam prasījumam piederīga prasījuma kļūst par patstāvīgu, jo minētajā gadījumā galvojuma mērķim piešķirama prioritāte pār galvojuma akcesoritāti (papildu saistības raksturu).

Apelācijas instances tiesa, pārkāpjot Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, šīs judikatūrā nostiprinātās atziņas atstājusi bez ievērības, jo nav mēģinājusi noskaidrot galvinieka atbildības pienākuma kreditoram rašanās tiesisko pamatu, tostarp nav noskaidrojusi un analizējusi starp pusēm noslēgto galvojuma līgumu saturu.

[11.3] Kā redzams no lietas materiāliem, puses noslēgušas septiņus galvojuma līgumus, kuri pakārtoti attiecīgam finanšu līzinga līgumam. Katra galvojuma līguma 3.1.punktā galvinieks uzņēmies kā pats parādnieks atbildēt SIA „PrivatLīzings" par SIA „Locs & Ko" saistību izpildi pilnā apjomā saskaņā ar līzinga līgumu noteikumiem (*lietas 1.sējuma 156.-157., 183.-184., 210.-211., 230.-231.lpp., 2.sējuma 20.-21., 49.-50.lpp.*). Tādējādi puses ar līgumu noteikušas, ka „galvinieks uzņemas saistību kā pats parādnieks" (Civillikuma 1702.pants), proti, pēc saistības pārkāpuma pret galvinieku var prasījumus vērst tieši un nekavējoties. Kā atzīts juridiskajā literatūrā, šādu galvojuma veidu sauc par ekspromisorisko galvojumu (*sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 101.lpp.*).

Kā jau tika norādīts iepriekš, apelācijas instances tiesa, apmierinādama prasību un atzīdama septiņus galvojuma līgumus par izpildītiem, aprobežojusies vienīgi ar katra galvojuma līguma 3.2.punktā ietvertā atbildētājas pienākuma nekavējoties paziņot prasītājam par SIA „Locs & Ko" maksājumu parādu neizpildi, taču pretprasību noraidījusi bez jebkādas argumentācijas.

Apelācijas instances tiesa nav noskaidrojusi un analizējusi starp pusēm noslēgto galvojuma līgumu saturu, līdzēju izvēlētā ekspromisoriskā galvojuma būtību. Sprieduma motīvu daļā nav pierādījumu analīzes, kā arī apsvērumu, kuru dēļ noraidīti atbildētājas iesniegtie pierādījumi (par galvenās parādnieces nenokārtotajām saistībām, kas izriet no septiņiem finanšu līzinga līgumiem, prasītāja mantisko saistību atbildēt kreditoram par šīm parādsaistībām), nav dota konstatēto faktisko apstākļu juridiskā kvalifikācija. Tāpat tajā nav pausta attieksme pret pirmās instances tiesas spriedumu, jo nav argumentu, kādēļ ir nepareizi pirmās instances tiesas secinājumi par galvinieka pienākumu izpildīt atlikušās parādsaistības galvenā parādnieka vietā.

Līdz ar to kasācijas sūdzībā pamatoti norādīts uz Civilprocesa likuma 97.panta pirmās un trešās daļas, 190.panta otrās daļas, 193.panta piektās daļas pārkāpumu. Iepriekš norādītie procesuālo tiesību normu pārkāpumi atzīstami par būtiskiem, tas ir, tādiem, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

[11.4] Izklāstītie argumenti dod pamatu Civillietu departamentam secināt, ka pārsūdzēto spriedumu nevar atzīt par likumīgu, tādēļ tas atceļams, neapsverot kasācijas sūdzības pārējos motīvus, kas attiecas uz Civillikuma 1. un 1587.panta piemērošanu.

[12] Atceļot spriedumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu SIA „PrivatLīzings" atmaksājama iemaksātā drošības nauda 200 LVL (*lietas 2.sējuma 134.lpp.*). Tā kā drošības nauda iemaksāta līdz 2014.gadam 1.janvārim latos, atmaksājama ekvivalenta summa *euro.*

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 5.oktobra spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Atmaksāt SIA „PrivatLīzings" drošības naudu 284,57 EUR (divi simti astoņdesmit četrus *euro* un 57 *centus*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese I.Garda

Tiesnesis A.Keišs

Tiesnese M.Zāģere